

meninger

Agderposten

Utgitt av Agderposten AS. Grunnlagt av Jens Svendsen i 1874. Oppslag 22 496
 Ansvarlig redaktør: Eivind Ljøstad
 Nyhetsredaktør: Peer L. Andreassen
 Kulturredaktør: Oddvar Paulsen. Reportasjesjef: Yngvar Carlsen
 Adm. direktør: Nils Kristian Gauslaa

37 00 37 00 eller debatt@agderposten.no

Maktkamp i Mat-Norge

I går satte landbruk- og matminister Lars Peder Brekk (Sp) ned utvalget som skal kartlegge hvem som har makt i Mat-Norge. Utredningen var varslet i fjor høst. Da sa Brekk at målet var å sikre norske forbrukere et mangfoldig tilbud av matvarer og til rett pris.

Utredningen ble aktualisert med Odd «Rema» Reitans utspill i Aftenposten mandag, der han sa at matvarekjeden vil gå dypere inn i produksjonsleddet og lage flere egne produkter som de setter i hyllene.

At matvarekjedene går inn på produsentsiden, behøver ikke å begrense konkurransen, men det gir kjedene stor makt. Mangfoldet kan bli skadelidende, og det kan gjøre det vanskeligere for små produsenter å slippe til. En skal ikke undervurdere forbrukere, men mange synes allerede det er van-

Landsbruksminister Lars Peder Brekk har satt ned et utvalg som bl.a. skal vurdere konsekvenser av makten i matvarekjedene.

skelig å vurdere pris og kvalitet på tilsynelatende like produkter. Da vinner ofte pris, og det vet kjedene som kan produsere produkter etter det.

4 kjeder kontrollerer i dag 99,3 prosent av markedet. I praksis betyr det at fire innkjøpsjefer bestemmer hva som skal stå på norske middagsbord og hva maten skal koste. I tillegg har kjedene kontroll over grossistfunksjonen. Det er en enorm makt på få hender. Det har skjedd i løpet av to ti-år, og ikke bare her i Norge. Også i EU er landsbruksministrene bekymret over konsentrasjonen av makt i dagligvarebransjen.

Det nye utvalget ledes av tidligere statsråd Einar Steensnæs (KrF). Han er opptatt av å gi forbrukerne svar på to spørsmål: Hvorfor er norske matvarer så dyre? Hvorfor er det så dårlig utvalg?

Det er spørsmål hver eneste nordmann på besøk i utlandet har stilt seg. Men er dette den viktigste saken for utvalget? Minister Brekk var opptatt av at det må bli åpenhet og innsyn i bransjen. De store kjedene har et lukket system for utvelgelse av varer til butikkhyllene sine. Dette blir de nå utfordret på.

Tenker nyttig

Det er mange tomme lokaler i sentrum av Arendal for tiden. Dette kan snu dersom selskapet Arendal By AS får det som det ønsker. Det vil fylle bykjernen med kaffeutsalg, renseri, delikatesse- og nisjebutikker. Det er som et ekko av landbruks- og matminister Lars Peder Brekk som ønsker mangfold i dagligvarebutikkene. Suksessen til begge avhenger av forbrukerne som aldri har hatt bedre råd enn nå til å betale for det mangfoldet alle ser ut til å ønske seg.

skråblikk

Den store debatten om utbyggingen i Barbu har avdekket to fenomener og ingen av dem er overraskende: demokratiet blomstrer og lever i beste velgående, og det er ikke grenser for hva folk får seg til å si.

Og idet man trodde bunnen var nådd viser det seg at, nei da. Parkfolket (kan vi ikke bare kalle dem det, for letthets skyld) har nå i årevis kommet med så mange grove og samtidige luftige påstander at hadde det vært belegg for en brøkdal av det burde både rådmann og bystyre gått av umiddelbart, straks og nå og med en gang. Leser man insinuasjonene til parkfolket riktig er politikerne bortimot korrupte, opererer bare i lukkede rom, lyver med blankt blikk, driver bare på med skinn demokrati og lager prosesser hvor alle premissene er gitt på forhånd, de er historieløse sjarlataner og modernistmonstre som bare lytter til folk som Mammon og gjengen. De vil rane fellesarven fra oss, utslette kulturminner og hele vår by vil stå tilbake naken og maktesløs, ribbet for identitet, og det vil ikke være et fikenblad i miles omkrets.

Spesielt er påstanden om manglende demokrati og kokkelimonke mellom kapital og kommune repetert til det drepende kjedsommelige. Uten at det kan refereres til ett møte, ett meneske, en udemokratisk prosess. Og noen av oss kveles av all pasjonen som ikke baserer seg på fakta – men luft og sikkert litt klossete kjærlighet. Og vi begriper ikke hvorfor dette ikke har vært demokratisk.

Er det noe i vår by som har vært mer demokratisk, spør vi, og prøver å telle antall ganger Barbu-planer har vært oppe til behandling. Men det er umulig. Det går for langt tilbake i tid og det har simpelthen vært på bordet for mange ganger til at vi klarer holde tellingen. Det har pågått i flerfoldige år og under skiftende politiske styrever. Det finnes snart en generasjon arendalitter som ikke kan

huske en annen tid, en tid før blokkrangelen. Det har vært atskillige tegninger på bordet. Utrolig mange høringer. Enda flere innsigelser. Arkitekter. Estetiske utvalg. Historiske lag og skjønn foreninger. Vernemyndigheter og fylkesmenn, og leserbrevne – leserbrevne. Planer har blitt stoppet, trentert, firt på, korrigerert og debattert – og alt dette nettopp fordi det har vært en demokratisk prosess og nettopp fordi den har virket. Som det gjør, med alle sine tidkrevende sikkerhetsnett av hørings- og ankeinstanser. For ikke snakke om innsigelsesretten – som kanskje fylkespolitikkerne benytter seg av i sitt møte 9. mars og som vil sette et punktum, også for denne omgangen.

Det foreligger til og med en meningsmåling. Agderposten tok seg bryet med å finne ut hva «folket» mente. Rett før de forrige planene var oppe til behandling – og ble nedstemt – i bystyret sist, viste undersøkelsen at 69 prosent var mot den foreslåtte utbyggingen. Men man skal være kritisk til «vitenskapen» i undersøkelsen for det var svært vanskelig å utforme et kort spørsmål som skulle kunne gi noen sannhet om hva vår bys befolkning egentlig ønsker med Barbuområdet. Blokk eller park? ville ikke tålt en forskers krav til korrekt semantikk. Dessuten, hevder mange, var vel blokk eller park ikke særlig realistiske alternativ.

Så. Man kan jo på sett og vis forstå at en desperat velforening og noen lidenskapelige parktilhengere tar takknemlig imot enhver stemme de føler taler deres sak. Men den verste agitatorene i hele denne debatten er Erling Okkenhaug (jeg titulerer ham ikke for jeg har ennå ikke klart å lese meg til hva han egentlig er). Det er mulig man kan si mye om Arendal kommune og dens byplanlegging. Men at de har klart å holde denne mannen på en god armlengdes avstand er noe av det klokkeste skjønn utvist av en kommune i en krevende utviklingsfase. Personlig forlanger jeg nesten ikke mer av en kommune.

Okkenhaug reiser land og strand rundt og foredrar om

Demok

PLANSMIE: Er det denne tilfeldig sammen har ikke helt oversikt over hva? Plansmie-

«new urbanism», «charettejobbing», grønn byutvikling og arkitektur og prøver å få kommuner, fylker og kanskje til og med utbyggere til å kjøpe sitt konsept «plansmie». Han bruker Arendal som «worst case scenario» når han misjonerer, som det grelleste eksempelet han kan komme på med sitt manglende demokrati, kvelling av byidentitet og den totale underkastelsen for kapitalkreftene. På Facebook bobler han også over mot blokker i Barbu og vi siterer ham på sitt aller mest – eh – tankefulle:

pressens faglige utvalg
PFU

Agderposten arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens faglige utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av All Norges Presseforbund og har til hensikt å behandle klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adresse: Rådhusgt. 17, Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo. Telefon: 22 40 50 40, fax 22 40 50 55, e-post: pfu@np-nr.no

Klimakur 2020

Vi ble bedt om å snu hver stein. Nå har vi snudd en hel steinrøys.

Ellen Hambro

Direktør i Klima- og forurensningsdirektoratet
Dagsavisen

Faste i moderne tid

Å avstå fra overflodsting som godteri, TV og internett kan nok virke arrogant overfor dem som ikke har det livsnødvendige, men det kan være tøft nok å avstå fra noe man er avhengig av.

Tone Stangeland Kaufman

Stipendiat i praktisk teologi
Vårt Land

Norsk bondeopprør

Per Olaf Lundteigen vil ha «bondeopprør», men hva er nå det? Franske bønder velter trailere og tømmer vinfat. I norsk politisk diskurs betyr «opprør» at en flokk mennesker taler indignert på møter, går i fakkeltog og etterpå skriver sinte brev i avisen.

Kjetil Wiedswang

Kommentar, Dagens Næringsliv

rati fra tåkeheimen

raskede gjengen vi vil overlate Barbu til? Vil vi legge ned det representative demokratiet og overlate det til aksjonister, gamle hippier, studenter og jeg gründer Erling Okkenhaug er litt til høyre i bildet, med brun strikkelue.

«Jeg tenker på hva slags uforløste sjeler som orker presse slikt på andre... Politikernes rolle er å forvalte fellesskapets gode til beste for alle – ikke tuskhandle for å polere eget ego... Korrupsjon kan være mer enn penger...» Det er tirade på tirade, men også her kjemisk renset for fakta og konkrete eksempler på hva han egentlig sikter til. Premissene for hva som er «å forvalte fellesskapets gode til det beste for alle» er selvfølgelig definert og fastlåst – av Okkenhaug selv.

Og løsningen på denne man-

gelfulle prosessen – er Okkenhaug selv.

Svaret er nemlig «plansmie». Og det er altså en sammenrasket gjeng av aksjonister, velforeninger, arkitekter eller – billigere? – arkitektstudenter, kommune og alle andre som defineres som relevante aktører. Disse skal ha et slags tanke- og idéverksted over noen dager før de kommer frem til en reguleringsplan som de enes om.

Dette, mener Okkenhaug, er å forankre en visjon dypt og demokratisk. Og han under-

streker at denne planen må være forpliktende.

For alle som klarer å lese noen overordnede prinsipper, er det rystende lesning. Hvem skal definere hvem som skal være med? Hvem skal ha føringen, lede arbeidet? Hvem skal utarbeide premissene? Hvem vil føle seg kallet til å stille? Hvem vil ha tid? Krefter? Ork? Er det bare de som mener noe veldig sterkt som skal få være meningsberettiget? Vil Okkenhaug tjene penger på dette? Vil han få offentlig støtte til dette? Og vil folk egentlig ha dette

aksjonistdemokratiet – i stedet for det representative demokratiet. Som – riktignok – ikke alltid belønner de som støyer mest eller de som mener de vet best, men som faktisk på sitt omstendelige vis sikrer at alles stemmer blir hørt, såframt folk gidder utøve sin borgerplikt.

Uten blygsel snakker han som om han vet at «folk» er på hans side, slik også noen parktillhengerne for øvrig gjør med en fascinerende arroganse. Og denne stadig tilbakevendende angsten han har for «kapitalen» og «mammom» og «spe-

kulanter». Det er nesten så man får en tåre i øyekroken av denne nostalgiske retorikken vi trodde døde ut på 70-tallet, den gangen verden var enkel og sort og hvit og staten ville vel og kapitalister ville ondt. Og alt nytt var stygt og alt gammelt var fint.

Akkurat som om gamle Barbu, var tenkt ut og bygget ved hjelp av en plansmie? Upåvirket av kapitalkrefter, finanssituasjoner og skiftende tider. Barbu-bebyggelsen er et produkt av sin tid, det ble bygget fordi det var praktisk, mest lønnsomt. Og når vi i dag spaserer rundt og sukker henført over det pittoreske bygningsmiljøet, bør vi huske på at det nok er mange som opp gjennom tidene har ønsket seg bort fra de små, gamle og mørke stuene. Hvor gater og smug var mer preget av fulle sjømenn og småhandel, enn av pietistiske trehusfantaster med grønne verdier. I dag er Barbu et vakkert strøk i vår by. Tidstypisk. Spørsmålet er om tre blokker vil ødelegge dette miljøet. Erling Okkenhaug og hans menighet ødelegger i hvert fall debatten.

Venstre, Høyre og Senterpartiet er åpne for plansmie om Barbu. Da vil vi bare få minne om dette, før noen kjøper tjenester av denne mannen: i jungelen av alle prosjekter og utbygginger Erling Okkenhaug har vært involvert i eller ment noe om – alt fra Bjørvika i Oslo til Evje i Aust-Agder – så er det faktisk ett resultat av hans arbeid, hans stor-slåtte visjoner, hans «new urbanism» og radikale økologiske tenking for hvordan folk skal leve og bo – han har skapt ett, konkret resultat i vår nærhet som vi kan skule til:

Det er – Brokelandsheia.

Karen Kristine Blågestad, journalist og kommentator i Agderposten
kabl@agderposten.no
995 23 158

